

areál - vymedzená časť územia; pozri *architektúra, urbanizmus; architektonický priestor; biotop*

P. Bartoš: Budúci areál ZOO

areál pamiatkový - pamiatkový areál

Arellano Juan de - (†1676); španielsky barokový maliar, ktorý sa špecializoval na kvetinové zátišia; narodil sa v Santorcaz, neďaleko Madridu, kde aj zomrel; bol žiakom Juana de Solis; silne ovplyvnil flámskych umelcov (ako napríklad Daniela Seghersa) a talianskych maliarov (napríklad Mario Nuzzi); Juan de Arellano bol považovaný za výnimočného maliara vo svojom žánre (pozri bodegón); podľa jedného z jeho kolegov, Arellano sa rozhodol zamerať výhradne na kvetinové obrazy, pretože to ponúkalo lepší plat a zároveň vyžadovalo menej práce; tiež maľoval pre sakristiu kostola San Jerónimo el Real Madrid; pozri *madridskí umelci, španielski maliari zátiší, španielski maliari 17.st., kvetinoví umelci*

http://en.wikipedia.org/wiki/Juan_de_Arellano

J. de Arellano: Kôš s kvetinami (1676)

J. de Arellano: Sklená váza s kvetmi (bodegón, 1668)

J. de Arellano: Malý košík kvetín (1671)

aréna - 1.miesto v rímskom *cirku* vysypané pieskom a obkolesené stupňujúcim sa hľadiskom, pre usporiadanie rôznych zápasov a pretekov; pozri *gladiátor*, *amfiteáter*, *hipodró*m
2.drevené letné otvorené *divadlo* v predmestskej *záhrade*

Doré: Zabíjanie Židov v aréne pri Alexandrii (drevoryt, 19.st.)

Aretin Spinello - (1410); taliansky maliar z *Arezza*, ktorého štýl ovplyvnil vývoj maľby neskorého 14.st. a začiatku 15.st. v Toskánsku

https://en.wikipedia.org/wiki/Spinello_Aretino

S. Aretin: Totila a sv. Benedikt (freska, S. Miniato al Monte, Florencia, 1387)

S. Aretin: Exorcizmus sv. Benedikt (freska, S. Miniato al Monte, Florencia, 1387)

areopag - gréc. – „*Áreov pahorok*“; *pôvodne pahorok s chrámom Área*; starogrécka rada starších; pahorok, kde sa konala rada starších; pozri *archón, Dionysius Areopagita*

<http://it.wikipedia.org/wiki/Areopago>

Áres - v *gréckej mytológii* boh pustošivej vojny (na rozdiel od *Atény*), syn *Dia* a *Héry*, manžel *Afrodite*; ich deťmi boli *Demois, Foibos, Harmonia, Erós, Anteros*, ale aj napr. kráľovná *Amazoniek Penthesileia*; bol krutý a neznášateľný, okrem *Hádesa* a *Afrodite* ho nenávideli všetci bohovia; v *Trójskej vojne* stál na strane Trójanov; zobrazovaný ako mladý muž v brnení so štítom, kopijou, mečom, pancierom a prilbou; jeho *atribútom* bol: *vlk* a *d'ateľ*, niekedy *aigis*; v *renesancii* zobrazovaný ako dobový bojovník peši alebo na koni, v brnení s pochodňou a zástavou; niekedy stotožňovaný s *Enyaliom*; pozri *Mars, Kupido, Hór, Kadmos, Adónis, Efiartes*; *bohovia vojny*; S.Botticelli, P.di Cosimo, B.Spranger, Rembrandt, Velázquez, L.David, H.Daumier)

<http://it.wikipedia.org/wiki/Ares>

Aret/Uaret/Jaret - Iaret

Arethusia - lat.; gréc. *Aretusa*

Aretusa - greco Ἀρέθουσα,; lat. Arethusa; v *gréckej mytológii nereída*, dcéra boha *Nerea*; pôvodne bola členkou družiny *Artemis*, neskôr nymfou rovnakého prameňa v *Syrakúzach*; keď sa raz na poľovačke v elidských lesoch išla okúpať (pozri *Elida*), zazrel ju boh tejto rieky *Alfeios* a zatúžil po nej; usilovala sa pred ním prchnúť, ale *Alfeios* ju dohonil; zavolala na pomoc *Artemis* a tá ju okamžite premenila na prúdiaci prameň, ktorý prerazil v zemi dlhý tunel a vyústil až na ostrove *Ortygia* pred *Syrakúzami*; napoko sa mužom aj tak neubránila a mala s *Poseidónom* syna *Abasa*; keď *Demeter* hľadala svoju dcéru *Persefone*, prosila ju *Aretusa*, by prestala trestať *Sicíliu* za jej zmiznutie; povedala bohyni, že počas svojho putovania pod zemou *Persefone* videla, ako sa dostala do *Hádu*

[https://en.wikipedia.org/wiki/Arethusa_\(mythology\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Arethusa_(mythology))

https://www.google.sk/search?q=Arethusa&espy=2&biw=1844&bih=995&tbm=isch&tbo=u&source=univ&sa=X&ved=0CEMQsARqFQoTCNL0_oLX18cCFUTpFAodsf0A8g&dpr=1

J. König: Alpheus a Aretusa (1610)

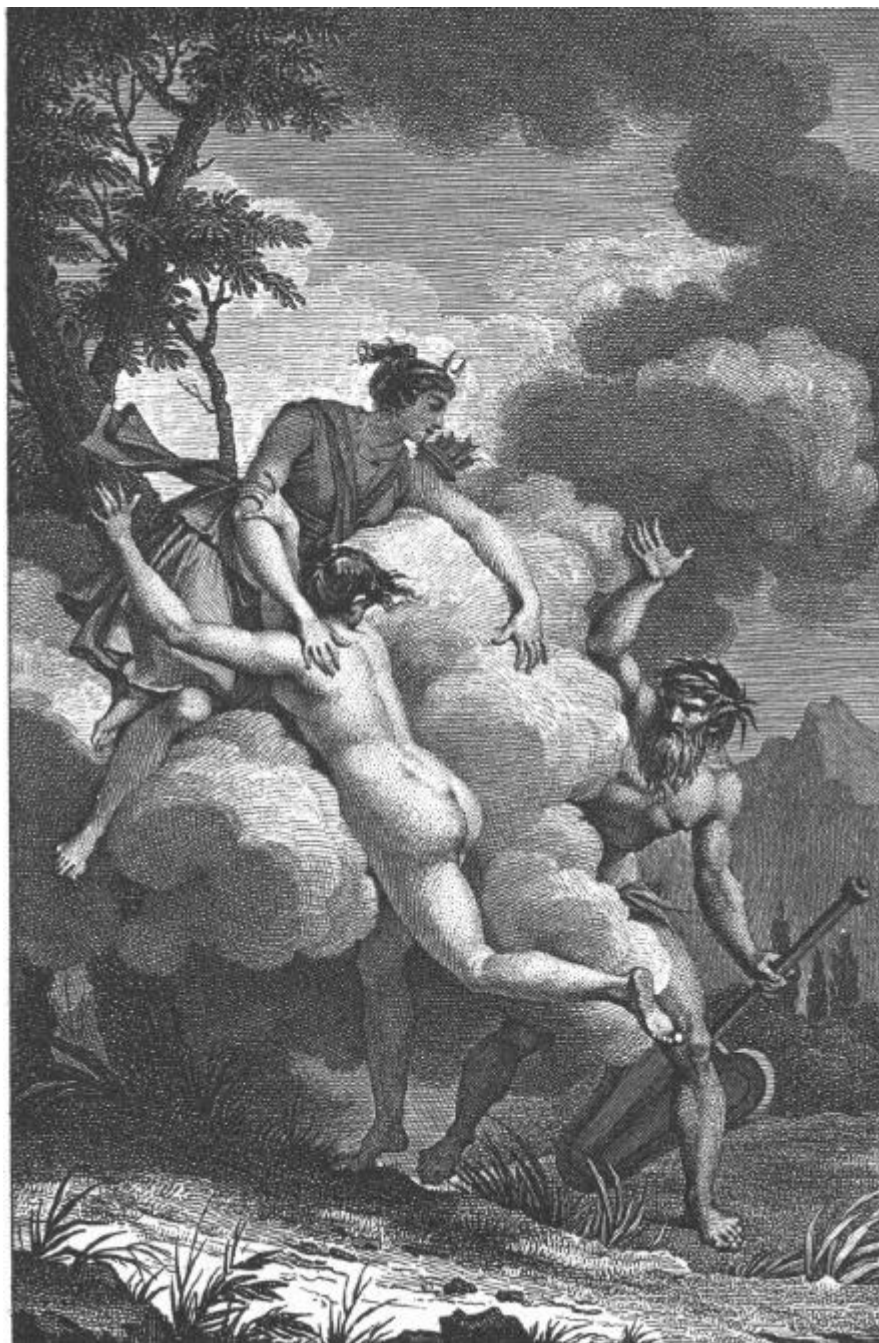

A. Coypel: Alfeios prenasleduje Aretusu (17.-18.st.)

B. Picart: Alfeus s pokúša chytiť Aretusu (rytina, 17.-18.st.)

Nicolas André Monsiau a Jean-Michel Moreau podľa Jean-Jacques François Le Barbier: Artemis, Aretusa a Alpheus (rytina, 17.-18.st.)

C. Maratta: Alpheus a Arethusa (1655-1657)

Rímska škola: Alpheus a Arethusa (1640)

Neznámy autor: Aretusa a Alfeios (výšivka, 1630-1650)

Gianfranco Bevilacqua: Aretusa a Alfeios (20.st.)

Aretino Pietro - (†1556); taliansky renesančný básnik, dramatik a *kritik*; kultúrno-historicky najcennejšia je jeho korešpondencia, ktorá poskytuje obraz talianskeho politického a kultúrneho života v 1.pol. 16.st.; v komédiách a *sonetoch* odkrýval skryté stránky života a vysmieval sa morálke *kléru* a vládncich vrstiev; pre ostro satirické pero ho Ariosto nazval „*bič Boží*“; Aretino vynášiel *erotickú* literatúru; Aretin bol blízky priateľ *Tiziana*, ktorý namaľoval jeho portrét najmenej trikrát; pápež Clement VII menoval Aretina rytierom Rhodosu a Julius III ho menoval rytierom svätého Petra

http://en.wikipedia.org/wiki/Pietro_Aretino

Tizian: Portrét Pietra Arentina (1545)

Anselm Feuerbach: Smrt' Arentina (1854)

aretínske nádoby - rímske *antické* nádoby z červenej hlíny s *reliéfnym* vzorom (*vajcovec*) vyrábané v 1.st.pred Kr. až 1.st.po Kr. v Arezzu (Toskánsko); odvodené od strieborných nádob; pozri *vázové maliarstvo rímske, grécke vázové maliarstvo*
Arezzo - pozri *Taliansko*

<https://sk.wikipedia.org/wiki/Arezzo>

B. Gozzoli: Sv. František vyháňa démonov z Arezza (freska, 1450)

'argaman - hebr. אַרְגָּמָן / argaman; pozri *farby v Biblii; agraman*

El Argar - Argar je pozemok z mladšej doby *bronzovej kultúry*; podľa neho je pomenovaná agrická kultúra, ktorá prekvitala pri meste Antas, v dnešnej provincii Almeria v juhovýchodnom Španielsku, medzi 2200-1550 pr.; obyvatelia Argaru vyvinuli technologicky prepracovanú keramikú a keramické techniky, s ktorými obchodovali so stredomorskými kmeňmi; mali rozvinuté baníctvo a hutníctvo, ťažili bronz, striebro a zlato a vyrábali z nich klenoty a zbrane; pozri *Španielsko*

https://en.wikipedia.org/wiki/El_Argar

argarská keramika/agrická keramika - keramika z mladšej *doby bronzovej* v oblasti El Argar v juhovýchodnom Španielsku; pozri *carinae*

Hlinený pohár (agaritská kultúra, 2200-1500 pr.Kr.)

Bronzová nádoba (carinae, agrická keramika, Španielsko, 2200-1500 pr.Kr.)

argentotypia - [www: historická fotografická technika; tiež názov sépiová tlač; pozri fotografovanie](http://www.fototechniky.cz/historicke_fotograficke_procesy/argentotypia-van-dyke-kk/)

http://fototechniky.cz/historicke_fotograficke_procesy/argentotypia-van-dyke-kk/

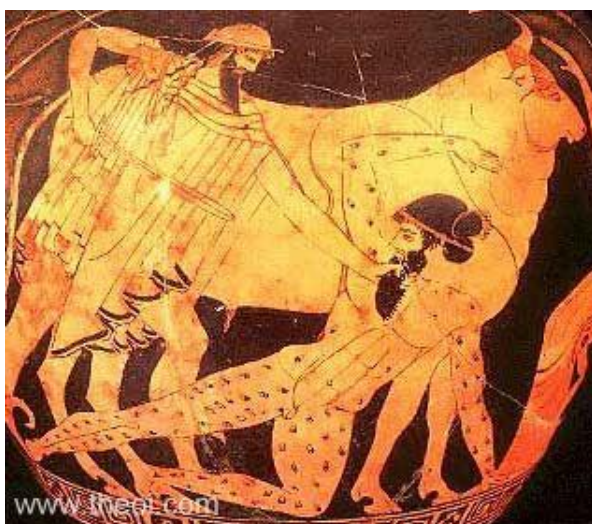
Arges/Argus/Argos - v gréckej mytológii:

- 1.jeden z *Kyklopov* (podľa *Hesioda*; ďalší dvaja boli *Brontes* a *Steropes*; synovia *Urána* a *Gaie*)
2. *Argus Panoptes* (gréč. vševidúci); obor, strážca s množstvom očí, ktorý mal strážiť *Ió*, jednu z *Diových* milieniek premenenú na kravu; keď ho *Hermes* uspal a zabil, Héra vsadila jeho oči do chvosta *páva*
- 3.posol *Argus*, ktorý zvestoval najkrajšiemu mladíkovi *Parisovi*, že sa má stať rozhodcom v súde medzi bohyňami *Pallas Athénou*, *Hérou* a *Afrodite*; zobrazovaný v poslovskej čiapke s krídelkami a kaducetom; pozri *Paridov súd*

Zamarovský: v gréckej mytológii niekoľko postáv toho mena, okrem toho aj *Odyseovho* staručkého psa, ktorý jediný svojho pána spoznal, keď sa po dlhom putovaní vrátil z *Trójskej vojny*, od radosti zavrtel chvostom a potom skončil; najznámejší *Argus* bol stooký pastier, ktorý vynikal nesmiernou bdelosťou, a preto ho Héra poverila, aby strážil jej kňažku *Ió*, ktorú premenil *Zeus*, pristihnutý pri záletníctve na kravu; pri tejto službe prišiel nakoniec *Argos* o život; boh *Hermes* ho na *Diovu* žiadosť monotónnou piesňou uspal a zabil

Argus stráži jalovicu (antická keramika)

Argus zabíjaný Hermom (antická keramika)

J. Both: Argus vševíduci a Hermes

H. Goltzius: Juno obdržala oči Argusa od Merkúra (1615)

G. De Ferrari: Juno a Argus (1685-1695)

A. D. Hondius: Merkúr a Argus (1691)

P. F. Mola: Merkúr a Argus (17.st.)

J. M. Rottmayr: Merkúr zachránil Ió s'atím Argusa (1690-1695)

N.-N. Coypel: Merkúr a Argus (18.st.)

Argo (lodʹ) - v gréckej mytológii loď vodcu *Argonautov* - *Iásona*, na ktorej podnikol výpravu za *zlatým rúnom* do *Kolchidy*; pod ňou opustený *Iáson* našiel svoju smrť; po všetkých dobrodružstvách bola vynesená medzi *hviezdy*; pozri *metamorfóza*

[http://it.wikipedia.org/wiki/Argo_\(nave\)](http://it.wikipedia.org/wiki/Argo_(nave))

R. Boyvin podľa L. Thiry: Medea zabíja svojho brata Apsyrtu a hádže kusy jeho tela cez palubu (rytina z cyklu Príbeh Jásona a zlatého rúna , 16.st.)

Argo/Argos (pes) - gréc. Αργος/Argos; v *gréckej mytológii* ušľachtilý lovecký pes *Odysea*; keď sa Odyseus vrátil po dvadsiatich rokoch z *Trójskej vojny* do Ithaky prezlečený za *žobráka*, spoznal ho iba Argo; počas neprítomnosti svojho pána sa však z neho stal starý, zanedbaný a zablšený chudák; ako náhle zočil Odysea, dvihol hlavu a zamával chvostom; Odyseus sa nedokázal ovládnuť a zaplakal; Argo čakal veľa rokov, aby mohol v pokoji zomrieť

[https://en.wikipedia.org/wiki/Argos_\(dog\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Argos_(dog))

<http://www.newyorker.com/magazine/2013/09/23/the-death-of-argos>

http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:http://gwhodges.blogspot.com/2012/07/odysseus-and-argos-together-forever.html&gws_rd=cr&ei=txNCVrHYE4WOsgHev4jgCg

T. van Thulden: Scéna Odysea spoznaného vlastným psom (lept z cyklu Illiada, 17.st.)

Argonauti - v gréckej mytológii 50 najväčších hrdinov, ktorých zhromaždil Iason, keď dostal za úlohu doniesť strýkovi Peliasovi z Kolchidy zlaté rúno; v plaviacich sa na lodi; plavili sa na lodi Argo z Thesálie do Kolchidy; medzi nimi bol Hérakles, Peleus, Orfeus, Theseus, Dioskurovia, Klytion, Oileus a tiež jediná žena Atalanta (pozri stymfalské vtáky); keď kráľ Aietes, otec Médey, ani po splnení uložených úloh, nechcel rúno vydať, za pomoci ľsti Médey unikli; na ostrove Aiaia im pomohla čarodějnica Kirké, poradila im, ako sa dostať do Iásonovej vlasti na Iolku; pozri Mops, Talós, Apsyrτος, Polyfemos 2; harpye (Wensleydalová); symboly číselné: 50; metamorfóza; (Chirico, M. Beckmann)

<http://it.wikipedia.org/wiki/Argonauti>

Stredoveká mapa plavby Argonautov

L. Costa: Argonauti

R. Boyvin podľa L. Thiryho: Jason a Medea pred kráľom Peliasom a Argonauti (rytina z cyklu Príbeh Jásona a zlatého rúna, 1563)

B. Moncornet podľa Remigio Cantagallina: Meleagros s Tideom sa plavia s Argonautami pod vedením Kupida (rytina, lept, 17.st.)

Argonautika - *epos* z pol.3.st.pr.Kr. od Apolónia Rhodského, spracovávajúci príbeh *Iasona*; pozri *dielo literárne*

Argos - 1. antické mesto, kultové centrum bohyně *Héry*; pozri *Klydippa, Kleobis a Biton; Akrisios, Inachos, Perseus, Lykeos; palladium*; pozri *grécka antická kultúra*
2.*Arges/Argus*

Argunov Ivan Petrovič - (†1802); ruský maliar, jeden zo zakladateľov ruskej školy portrétnej maľby; narodil sa v nevoľníckej rodine grófov Šeremetejových; jeho prvé práce boli ikony pre kaplnku Jekaterinského paláca vo Veľkom Cárskom Sele (1753) a pre kláštor Nový Jeruzalem (1749); v tej dobe tiež vytvoril svoju jedinú známu historickú maľbu *Umierajúci Kleopatra*; na portrétoch z prvého obdobia vidieť staré tradície tradičného ruského orientálneho umenia zmiešané s novým barokovým vplyvom; v roku 1760 prežíval najlepšie obdobie; vytvoril mnoho krásnych *sprievodov* a psychologických portrétov (L. N. Tolstoj) a ikon; bol jedným zo zakladateľov žánru *posmrtných portrétov*; bol významným učiteľom umenia; učil maľovanie v roku 1753 ešte pred otvorením Imperialnej akadémie umenia v roku 1757; medzi jeho študentmi boli Anton Losenko, Fjodor Rokotov, Kiril Golovačevskij a Ivan Sablukov, všetko budúci učitelia Akadémie; Argunovovi synovia boli aj jeho žiakmi; dvaja z nich, Nikolaj Argunov a Jakov Argunov, sa stali maliarmi, zatiaľ čo tretí, Pavol Argunov, sa stal architektom; v záverečnej fáze života už nemaľoval, ale staral sa o svoje majetky; pozri *pertrohradskí maliari, ruskí portrétisti, ruskí maliari 18.st.*

https://en.wikipedia.org/wiki/Ivan_Argunov

I. P. Argunov: Portrét neznámeho dievčaťa v ruskom odeve (1784)

Argus - Arges